

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XXI. Amalphitana jurisdictionis. Ecclesia existens intra fines unius Diœcesis, si perpetuo alteri Cathedrali, vel Metropolitanæ uniatur, An efficiatur de hac Diœcesi cum implicita territorii ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Sac. Congregatio admittit istos Confessarios libere posse in eorum Ecclesia penitentia Sacramentum administrare, etiam civibus & incolis ipsius Oppidi, eosque ad casibus reservatis quoque absolvere, eodem modo, quo saltem de communi & recepta consuetudine id fit, ac servatur in una dicecesi quoad illos alterius dicecesis ad eum accedentes, ut ex Navarr. *M. lphes. Fagundez*, & aliis habetur apud *Barbos. de Episcopo alleg. 52. numer. 15.* Eò quia Confessarii non possunt in illo actu distinguere unum populum ab altero, sive cives à forenribus; Et quamvis quoad casus reservatos consideraretur fraudem de facili committi posse, atque eludendo reservationem factam à Dicecesano, adire istos Confessarios, ac ab eis absque impedimento absolutionem obtinere; Nihilominus id percutit conscientiam ipsorum subditorum, de quo ipsi videant, non autem defectum potestatis ipsorum Confessoriorum, quoniam in omnibus locis existentibus in confinio dicecesum, præsertim verò in Italia, & magis in ista provincia, in qua, ut advertitur in *Burgen. erectionis Cathedralis infra sub cu. de præminentis disc. 6.* ferè omnes Episcopatus constituuntur, sine dicecesi, ex solis Civitatibus nimium adjacentibus, ita ut Episcopi videantur potius tot Parochi cum usu Pontificalium, & jurisdictione Episcopali, nimium de facili id practitari potest, ideoque nulla subest ratio differentia.

Idemque, quod dicitur de facultate approbandi Confessarios, & administrandi Sacramenta, in omnibus, ac magis de plano procedere dicebam circa facultatem concionandi ipsi Archiepiscopo competentem in ipsa Ecclesia, seu aliis id agendi licentiam præbendi, cum fieret in propria Ecclesia Cathedrali, & in proprio territorio ut supra, extrà dicecesim & territorium dicti Archiepiscopi Tranen. Quod expressè tanquam absolutum agnovit & canonizavit eadem Sac. Congregatio, quæ proinde invalidas declaravit censuras à dicto Tranen. imprudenter de facto promulgatas contra quemdam Concionatorem Regularem, qui de mandato, & licentia hujus Archiepiscopi in hac Ecclesia in Adventu prædicaverat; Et quidem omninò incongruum, ac irrationabile esset, quod Archiepiscopus in loco propria, ac fixæ residentia, prohibendus esset, cum proprio Capitulo, & Clero, ac in propria Ecclesia Cathedrali & Metropolitica prædicare, vel audire statutis temporibus verbum Dei, potissimè, dum adest etiam dictus populus dicecesis *Cannu.* cui ex debito, Episcopus verbum Dei prædicare tenetur, vel curare, ac efficere, ut alii prædicent, cum ut supra non agatur de Palato inferiori, & de Ecclesia exempta in Dicecesi, vel territorio alterius Ordinarii, in quibus terminis procedit prohibitio.

Clarum idcirco erat æquivocum scribentium pro Dicecesano, regulandi istam Ecclesiam, atque hujus Archiepiscopi potestatem, cum dictis terminis Prælatorum inferiorum in Ecclesiis subordinatis, ac simpliciter exemptis intrà Dicecesim existentibus, cum ageretur de Ecclesia Cathedrali, cujus Prælati est Episcopus per veritatem, habens plenam jurisdictionem Episcopalem, & potissimè illam collationis Ordinum, in qua post Concilium Tridentinum, strictius quàm in omnibus aliis materiis proceditur, ita ut etiam quoad Prælatos habentes territorium separatum cum qualitate *Nulius*, & qui veri Ordinarii dicuntur, adhuc aliqua superfit difficultas, ut habetur in *Mutinen. seu Carpen. hoc eodem tit. disc. 16.* Atque hinc adverte-

bam, quod litteræ *Pii V.* registratæ apud *Vgellium d. 7. tom. Italia sacra*, editæ occasione concessionis Ecclesiæ sancti Bartholomæi, in quibus expressè enunciatur facultas prædicandi, ac administrandi Sacramenta, illud præsertim penitentia, non continebant novam concessionem, seu privilegium, sed potius explicationem ejus, quod de jure inest.

Demum quoad ultimum punctum genustorii, cum strato, & pulvinaribus, aliarumque præminentiarum, in reliquis hujus Oppidi Ecclesiis secularibus, & regularibus, Sac. Congregatio illum remisit Sac. Congregationi Rituum, cujus ista materia sunt peculiare, Adhuc tamen mihi videbatur sine dubio ad favorem hujus Archiepiscopi rescribendum esse, quoniam non agitur de Episcopo extero, ibi per transitum, seu aliàs accidentaliter jure privata persone commorante, sed de habente propriam sedem fixam & continuam residentiam, unde publicè incedit in habitu Episcopali; Quo posito, prorsus incongruum est, hujusmodi præminentias illi denegandas esse, stante præsertim consuetudine, cui in ista præminentiarum materia omninò ac principaliter defertur, Ac etiam quia, si juxta firmata per *Rotam dicta de off. 106. par. 10. rec.* in toto isto Oppido ejusque territorio, quinimò & per univèrsam Orbem, potest hic Archiepiscopus erigere crucem, ac deferre mozzettam, quæ sunt signa jurisdictionalia, multo magis habere debet hæc jura præminentia & honorifica: Accedente etiam quadam antiqua declaratione Sac. Congregationis usque ab anno 1568. per quam dicitur, ut præsertim Vicario Generali ipsius Archiepiscopi Tranen. locus dignior, & cum majori præsentia debeatur huic Archiepiscopo quamvis in Ecclesia sub jurisdictione ipsius Dicecesani, unde hic punctus videbatur omninò planus; Ita etiam docente observantia, nedum individua, sed etiam generali vel simili dicti Episcopi Fesulani in Civitate Florentina, atque dari posset etiam casus in Protectori Almæ domus Lauretanæ, quando non esset Cardinalis, sed aliquis Episcopus, seu in dicti Protectoris Vicario, qui esset Episcopus vel Prælati.

AMALPHITANA JURISDICTIONIS

PRO

ARCHIEPISCOPO AMALPHITANO,

CUM

ARCHIEPISCOPO SALERNITANO.

Casus in possessorio decisus per Rotam pro Amalphantano.

Ecclesia existens intra fines unius Dicecesis, si perpetuo alteri Cathedrali vel Metropolitana uniatur, An efficiatur de hac Dicecesi cum implicita territorii separatione, ita ut in Episcopum hujus novæ Ecclesiæ, cui facta est unio, transeat omnimoda jurisdictio Episcopalis privativè

ad

ad primum, Vel potius remaneat in prioris subjectione.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **I**n possessorio retinenda non quaritur de iustitia negotii principalis, & exceptiones rejiciuntur ad petitorium.
- 3 **Q**uomodo tunc dicatur probata situatio in Diocesi & num. 8.
- 4 **I**n jurisdictionalibus sola juris assistentia sufficit ad manutentionem.
- 5 **D**e exceptionibus contra testes etiam in possessorio summarissimo.
- 6 **U**t acquiratur contra Ordinarium iurisdictio privativa, requiritur scientia & patientia.
- 7 **U**bi possessorium pendet a petitorio, istud est terminandum.
- 8 **D**e probatione situationis in Diocesi.
- 9 **E**cclēsia unita sit pradium illius, cui facta est unio.
- 10 **Q**uomodo id intelligatur, & ad quos effectus.
- 11 **E**x præsupto, quod alter sit Ordinarius & Diocesanus tollitur separatio territorii, & assignatio alteri Ecclesie.

D I S C. XXI.

Um Metropolitana Ecclesia Salernitana, ob illorum temporum calamitates, in aliquo depreffionis itatu reperiretur, *Nicolaus V.* ut ejus necessitatibus confuleret, illi perpetuo univit, suppresso Abbati titulo, Monasterium *S. Mariae de Erchia Ordinis S. Benedicti*, situm in Diocesi Amalphanā, cujus Ecclesie annexa est cura animarum cujusdam populi ibi adjacentis, cum facultate illam in futurum exercendi per Vicarium seu ministrum, quod etiam fecit de quadam alia Ecclesia sita in Diocesi Nucerrina; Cumque tractu temporis Vicarius hujus secundae Ecclesie prætenderet illam esse etiam esse de omnimoda jurisdictione & superioritate sui Archiepiscopi independentem ab Ordinario Nucerrino, Ortā controversiā, & introducā causā usque ab anno 1592. coram Jūdice deputato, deinde verò commissa alteri de voto Rotæ sub die 1. Martii 1627. coram *Pirovano* contra *Salernitanum* resolutum fuit, ut patet ex decisione desuper edita *impress. de cis. 41. par. 5. rec.* Cumque etiam Vicarius deputatus in hac altera Ecclesia, se de facto intrusisset in jurisdictione spiritali, cum dicto populo, cujus curam habebat, atque subjectionem Archiepiscopi *Amalphanum* recusaret, prætendendo omnimodam jurisdictionem spectare ad suam *Salernitanam*, de cujus dominio Ecclesia effecta erat, Introducta causa in Rota coram *Albergato*, Cum ego scribens pro *Amalphanum*, oportunitate censuerim, suspenso petitorio, insistere in solo possessorio summarissimo retinendæ, stante benè probata quasi possessione visitandi, aliaque faciendi, jurisdictionis delegatæ & ordinariæ respectivè exercitium concernentia; Idcirco dato dubio, *An & cui dandum esset mandatum de manutendo*, in hujus jurisdictionis exercitio, sub die 29. Maii 1654. protulit resolutio *Amalphanum* favorabilis, cui *Salernitanus* acquievit, dum hucusque causa ulteriorem progressum non habuit, ob dicti mandati de manutendo executionem præservatam etiam ex re-

scripto Signaturæ Justitiæ, cum consueta clausula *sine præjudicio* in commissione appellationis portata per dictum *Salernitanum*.

Quamvis autem decisio desuper edita, innixa aëibus possessorii ex parte *Amalphanum* probatis, ac etiam assistentiæ juris resultantis ex situatione Ecclesie intra Diocesim, in solo possessorio respondendo, quoad reliqua hinc inde deducta super meritis negotii principalis, pertransierit cum consueto axioma, ut tanquam respicientia petitorium, & altioris indaginis, ad illud referenda sint, neque in hoc summarissimo possessorio admittenda, in quo non quaritur de iustitia vel iniustitia, sed spectatur nudum factum possessionis, ex copiosè collectis per *Post. hoc tract. de manut. obser. 42.* ubi de hujus vulgaris & quotidiani axiomatis pluribus declarationibus, Nihilominus cum ex parte præsertim scribentium pro *Salernitano* tam in Rota quam in Signatura deducta essent omnia, quæ in petitorio etiam prætendebantur, idcirco licuit reformare etiam iudicium pro veritate super negotio principali ad favorem hujus partis.

Distinguendo autem, juxta ordinem tunc tentum, causam in duas inspectiones, unam in possessorio, alteram verò in petitorio, ac meritis negotii principalis; Quatenus pertinet ad primam, cum per alteram partem imprudenter producta fuisset dicta Bulla unionis, in qua enunciatur hujusmodi Ecclesiam esse sitam in Diocesi *Amalphanā*, cum facultate *Salernitano* concessa, omnia ejus emolumenta percipiendi, aliaque Abbati & Monasterio aliàs competentia exercendi, inibendo loci Ordinario, ne illum desuper impediret, exinde remanebat, clarè, & ex propria confessione probata situatio, cujus etiam plura alia adminicula concurrerant, illud præsertim quasi possessionis in exercitio jurisdictionis.

Qua situatione posita, resultat juris assistentia, quæ in jurisdictionalibus sola reputari solet sufficiens ad manutentionem ex deductis apud *Mantic. dec. 122. Cavaler. dec. 193. Bynatt. dec. 340. Piscien. Jurisdic. 24. Martii 1651. Corrado dec. 128. par. 11. rec.* cum aliis in decisione; Quod deinde de latius in alijs similibus controversiis firmatum fuit, præsertim in aliarum magistræ *Toletana 27. Januarii 1662. coram Bevilacqua, de qua disc. 1. M. l. c.* magis, concurrentibus etiam probationibus actualis possessionis cum visitationibus ab an. 1592. usque ad annū 1646. continuatis, exigendo rationes ad formā Concilii Trid. ab administratoribus aliquarū Confraternitatum & priorū operum, nec non demandando Vicario exercenti curam animarum & ministranti Sacramenta observantiam Constitutionum synodaliū cum similibus actibus jurisdictionalibus, quibus junctis, cum assistentia resultante à situatione, casus remanebat indubitatus.

Econversò ex parte *Salernitani*, dabantur probationes per testes exercitii plurium actuum jurisdictionalium, tam delegatam quam ordinariam concernentium, Et quamvis ego plures hujusmodi probationibus responsiones darem, attamen Rota contenta fuit unica, nullitatis examinis testium sine partis citatione, & coram Episcopo *Acernen.* Jūdice delegato, qui recusatus fuerat suspectus, Respondendo ad Regulam, quod in hoc summarissimo iudicio non attendantur exceptiones contra testes, ut non procedat, quando de defectu constet incontinenti, & fortius ubi ad sunt contraria probationibus junctæ cum assistentia juris, quæ destructis probationibus hinc inde sufficiens reputari

tari solet, ut advertitur in dicta *Piscien. Jurisdictionis* & in aliis in quibus, in decisione.

Aliam ego dabam responsum, quod cum ista Ecclesia prætenderetur exempta, nec non esset curata, plures actus exerceri poterunt, vel ratione curæ, vel ratione exemptionis compatibiliter cum jurisdictione & superioritate proprii Diocæsani, sive etiam cum illius licentia, cujus possibilitas sufficit, ut non dicatur facta perfecta & concludens probatio super privativa, quod scilicet dicti actus gesti essent privativè ad Diocæsenum, super quo erat punctus, & adquam privativam dicebam, omninò necessariam esse probationem scientiæ & patientiæ, Ut ultrà generalia, in specie super consimili controversia, & contrà eundem *Salernitanum* dictum fuit in dicta *Nucerina coram Provano decif. 41. part. 5. recent.*

Conabantur scribentes pro altera parte, præsertim in Signatura, ad impediendum huius iudicii processum executivum, controversere situationem, qua dubia existente, dicebant istud esse possessorium dependens à petitorio ac negotio principali, quo casu manentio concedi non solet, nisi isto terminatio ex deductis per *Greg. & Adden. decif. 283. fomanell. decif. 516. num. 12.* multa adminicula considerando circa situationis exclusionem, præsertim quod locus non esset undique circumdatus à Diocesi. Sed replicabam huiusmodi oppositiones fuisse forsan aliqua consideratione dignas, quando sequuta non esset dictæ unionis imprudens productio, ob quam resultabat confessio ex proprio titulo, Ac etiam ubi ageretur de manutentione perita ex sola juris assistentia, resultante à situatione, quæ debet esse clara & certitudinalis, nè induceretur cumulus præsumptionum, atque fictum ex ficto, & in his terminis cum hac distinctione recipiendam dicebam conclusionem, de qua in *Aprutina coram Duno. seniore decif. 71. post Tamb. de jur. Abb. tom. 3. & inter suas decif. 309.* ac sæpius in præcedentibus, quod Episcopo agenti incumbat onus concludenter probandi situationem tanquam fundamentum intentionis, quando scilicet omni possessione destitutus, illam solum deducit ex assistentia, secus ubi hæc fomentum habet alijs uis possessionis, quæ juxta naturam causæ universalis influit in universum, præsertim sub eodem genere, & ubi non probatur privativa possessio, actuum particularium juxta deducta in eadem *Tolet. de quasupra disc. 1.* quæ, ex insinuat, est materiæ magistra.

Quo verò ad alteram inspectionem super meritis negotii principalis, scribentes in contrarium plura deducebant, potissimum recepram beneficialitatem traditionem desumptam ex Canonistis in cap. quia *Monasterium de Religiosis domibm.* quod scilicet ubi fit aliqua unio accessoriè & subjectivè, (ut nondubitabatur esse præsentem) omninò immutatur prior Ecclesiæ unitæ status & natura, & fit nudum prædium ejus, cui facta est unio ex frequenter deductis in sua materia *sub titul. de Beneficiis*, ac etiam habetur deductum in *hoc eodem lib. sub titul. de præeminentiis in Pamplonen. decimarum*, ubi de Regno, seu Civitate, vel Provincia alteri Regno vel Coronæ annexa, cum distinctione, an æquè principaliter vel accessoriè & subjectivè, ut primò casu retineat primævam naturam

Card. de Luca de jurisd. & Foro Compet.

ram ac statum, secundò autem, tanquam per speciem alluionis, efficiatur unum & idem cum eo, cui facta est unio, & de quo etiam in *Ampurien. unionis eodem titulo de præeminentiis*, & sic dicebant huiusmodi Ecclesiam esse factam esse de Diocesi *Salernitana*, multò magis ob nullum seu modicum præjudicium exindè resultans huic Diocæsano, dum agebatur de Ecclesia regulari jam plenariè exempta.

Verùm reflectendo etiam ad veritatem, dicebam improbabilem esse huiusmodi prætensionem ex fallacia applicationis dictarum conclusionum ad casum, non negabam etenim dictæ distinctionis veritatem quodque in facto vera esset dicta unio accessoria, & per viam subjectivæ annectiois, sed dicebam, ut punctualiter in consimili controversia firmatur *apud Duran. decif. 14.* cum qua processum fuit contrà eundem *Salernitanum in dicta Nucerina*, quod scilicet, id intelligitur quoad ipsam Ecclesiam ejusque redditus, proventus & jura, ita ut Archiepiscopus subintraret in universum jus Abbatis & Monasterii, non autem pro separatione territorii cum Clero & populo, dismembrando ab antiqua Diocesi, & tribuendo novæ, cum unionis tenor id non importaret, Atque punctus non erat in ipsa Ecclesia materiali; ejusque ministris in ordine ad jurisdictionem ordinariam, federat in territorio, & Clero ac populo ibi vivente, juxta tot continuas controversias, in quibus ab exemptione loci passiva inferri prætenditur ad jurisdictionem activam, ac territorii separationem, Undè propterea, amplitudo clausularum in literis unionis contentarum per scribentes in contrarium nimium exaggerata, rectè operativa remanet pro retentione antiquæ exemptionis privilegiorum in statu Regulati, & ne per secularizationem, seu unionem Ecclesiæ sæculari cessaverint, atque hic est huiusmodi clausularum effectus, De reliquo autem sicuti frequens praxis docet præsertim in Regno Neapolitano, & non semel habetur *sub titul. de feudis & hoc eodem titul. præcipuè in Massanen. assuetum ass. 90.* concessio feudo alicui, qui in sua ditione sit Supremus Princeps, respectu feudi consideratur Baro, & simplex feudatarius, non autem cum Supremo jure Principatus, eodem modo quo Episcopus, cui annectatur Canonicatus, quo ad concernentia canonicam, reputatur ut Canonicus, & non Episcopus, sic à pari.

Omnemque difficultatem tolli dicebam ex eadem Bulla unionis, in qua disponitur, *Salernitanum* percipere posse istius Ecclesiæ & Monasterii fructus & emolumenta, aliaque jura agere & exercere sine impedimento Ordinarii loci, cum huius inhibitione, ne illum impediret, ergò supponitur etiam post effectuatam unionem alium esse Ordinarium loci discretivè ad ipsum *Salernitanum*, quod implicat cum dicta prætensione.

**

F

TIRA-